

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

మహర్షి వేదవ్యాసప్రణీతం శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ చతుర్థస్కంధే నవమోఽధ్యాయః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ చతుర్థస్కంధే నవమోఽధ్యాయః ॥

మైత్రేయ ఉవాచ

త ఏవముత్సన్నభయా ఉరుక్రమే

కృతావనామాః ప్రయయుస్త్రీవిష్టపం ।

సహస్రశీర్షాపి తతో గరుత్మతా

మధోర్వనం భృత్యదిదృక్షయా గతః ॥ 1 ॥

స వై ధియా యోగవిపాకతీవ్రయా

హృత్పద్మకోశే స్ఫురితం తడిత్ప్రభం ।

తిరోహితం సహసైవోపలక్ష్య

బహిఃస్థితం తదవస్థం దదర్శ ॥ 2 ॥

తద్దర్శనేనాగతసాధ్వసః క్షితా -

వవందతాంగం వినమయ్య దండవత్ ।

దృగ్భ్యాం ప్రపశ్యన్ ప్రపిబన్నివార్భక -

శ్చుంబన్నివాస్యేన భుజైరివాశ్లిషన్ ॥ 3 ॥

స తం వివక్షంతమతద్విదం హరి -

ర్ణాత్వాస్య సర్వస్య చ హృద్యవస్థితః ।

కృతాంజలిం బ్రహ్మమయేన కంబునా

పస్పర్శ బాలం కృపయా కపోలే ॥ 4 ॥

స వై తదైవ ప్రతిపాదితాం గిరం
 దైవీం పరిజ్ఞాతపరాత్మనిర్ణయః |
 తం భక్తిభావోఽభ్యగృణాదసత్వరం
 పరిశ్రుతోరుశ్రవసం ధ్రువక్షితిః || 5 ||

ధ్రువ ఉవాచ
 యోఽంతః ప్రవిశ్య మమ వాచమిమాం ప్రసుప్తాం
 సంజీవయత్యఖిలశక్తిధరః స్వధామ్నా |
 అన్యాంశ్చ హస్తచరణశ్రవణత్వగాదీన్
 ప్రాణాన్నమో భగవతే పురుషాయ తుభ్యం || 6 ||

ఏకస్త్యమేవ భగవన్నిదమాత్మశక్త్యా
 మాయాఖ్యయోరుగుణయా మహదాద్యశేషం |
 సృష్ట్యానువిశ్య పురుషస్తదసద్గుణేషు
 నానేవ దారుషు విభావసువద్విభాసి || 7 ||

త్వద్దత్తయా వయునయేదమచష్ట విశ్వం
 సుప్తప్రబుద్ధ ఇవ నాథ భవత్ప్రపన్నః |
 తస్యాపవర్గ్యశరణం తవ పాదమూలం
 విస్మర్యతే కృతవిదా కథమార్తబంధో || 8 ||

నూనం విముష్టమతయస్తవ మాయయా తే
 యే త్వాం భవాప్యయవిమోక్షణమన్యహేతోః |
 అర్చంతి కల్పకతరుం కుణపోపభోగ్య -
 మిచ్ఛంతి యత్స్పర్శజం నిరయేఽపి నృణాం || 9 ||

యా నిర్వృతిస్తనుభృతాం తవ పాదపద్మ -
 ధ్యానాద్భవజ్జనకథాశ్రవణేన వా స్యాత్ |

సా బ్రహ్మణి స్వమహిమన్యపి నాథ మా భూత్
కిం త్వంతకాసిలులితాత్పతతాం విమానాత్ || 10 ||

భక్తిం ముహుః ప్రవహతాం త్వయి మే ప్రసంగో
భూయాదనంత మహతామమలాశయానాం |
యేనాంజసోల్బణమురువ్యసనం భవాభిం
నేష్యే భవద్గుణకథామృతపానమత్తః || 11 ||

తే న స్మరంత్యతితరాం ప్రియమీశ మర్త్యం
యే చాన్వదః సుతసుహృద్గుహావిత్తదారాః |
యే త్వజ్జనాభ భవదీయపదారవింద -
సౌగంధ్యలుబ్ధహృదయేషు కృతప్రసంగాః || 12 ||

తిర్యజ్గుగద్విజసరీస్సపదేవదైత్య -
మర్త్యాదిభిః పరిచితం సదసద్విశేషం |
రూపం స్థవిష్ఠమజ తే మహదాద్యనేకం
నాతః పరం పరమ వేద్మి న యత్ర వాదః || 13 ||

కల్పాంత ఏతదఖిలం జరరేణ గృహ్ణాన్
శేతే పుమాన్ స్వదృగనంతసఖస్తదంకే |
యన్నాభిసింధురుహకాంచనలోకపద్మ -
గర్భే ద్యుమాన్ భగవతే ప్రణతోఽస్మి తస్మై || 14 ||

త్వం నిత్యముక్తపరిశుద్ధవిబుద్ధ ఆత్మా
కూటస్థ ఆదిపురుషో భగవాన్స్త్వధీశః |
యద్బుద్ధ్యవస్థితిమఖండితయా స్వదృష్ట్యా
ద్రష్టా స్థితావధిమఖో వ్యతిరిక్త ఆస్మే || 15 ||

యస్మిన్ విరుద్ధగతయో హ్యనిశం పతంతి
విద్యాదయో వివిధశక్తయ ఆనుపూర్వాత్ |

తద్భ్రహ్మ విశ్వభవమేకమనంతమాద్య -
మానందమాత్రమవికారమహం ప్రపద్యే || 16 ||

సత్యాశిషో హి భగవంస్తవ పాదపద్మ -
మాశీస్తథానుభజతః పురుషార్థమూర్తేః |
అప్యేవమర్య భగవాన్ పరిపాతి దీనాన్
వాశ్రేవ వత్సకమనుగ్రహకాతరోఽస్మాన్ || 17 ||

మైత్రేయ ఉవాచ
అథాభిష్టుత ఏవం వై సత్సంకల్పేన ధీమతా |
భృత్యానురక్తో భగవాన్ ప్రతినంద్యేదమబ్రవీత్ || 18 ||

శ్రీభగవానువాచ
వేదాహం తే వ్యవసితం హృది రాజన్యబాలక |
తత్ప్రయచ్ఛామి భద్రం తే దురాపమపి సువ్రత || 19 ||

నాన్వైరధిష్ఠితం భద్ర యద్భ్రాజిష్ఠు ధ్రువక్షితి |
యత్ర గ్రహర్క్షితారాణాం జ్యోతిషాం చక్రమాహితం || 20 ||

మేఢ్యాం గోచక్రవత్స్థాస్ను పరస్తాత్కల్పవాసినాం |
ధర్మోఽగ్నిః కశ్యపః శుక్రో మునయో యే వనౌకసః |
చరంతి దక్షిణీకృత్య భ్రమంతో యత్సతారకాః || 21 ||

ప్రస్థితే తు వనం పిత్రా దత్త్వా గాం ధర్మసంశ్రయః |
షట్త్రింశద్వర్షసాహస్రం రక్షితావ్యాహతేంద్రియః || 22 ||

త్వద్భ్రాతర్యుత్తమే నష్టే మృగయాయాం తు తన్మనాః |
అన్వేషంతీ వనం మాతా దావాగ్నిం సా ప్రవేక్ష్యతి || 23 ||

ఇష్ట్యా మాం యజ్ఞహృదయం యజ్ఞైః పుష్కలదక్షిణైః |
భుక్త్వా చేహశిషః సత్యా అంతే మాం సంస్మరిష్యసి || 24 ||

తతో గంతాసి మత్స్థానం సర్వలోకనమస్కృతం ।
ఉపరిష్టాదృషిభ్యస్త్యం యతో నావర్తతే గతః ॥ 25 ॥

మైత్రేయ ఉవాచ
ఇత్యర్చితః స భగవానతిదిశ్యాత్మనః పదం ।
బాలస్య పశ్యతో ధామ స్వమగాధరుడధ్వజః ॥ 26 ॥

సోఽపి సంకల్పజం విష్ణోః పాదసేవోపసాదితం ।
ప్రాప్య సంకల్పనిర్వాణం నాతిప్రీతోఽభ్యగాత్పురం ॥ 27 ॥

విదుర ఉవాచ
సుదుర్లభం యత్పురమం పదం హరే -
 ర్మాయావినస్తచ్చరణార్చనార్జితం ।
లభ్యాప్యసిద్ధార్థమివైకజన్మనా
 కథం స్వమాత్మానమమన్యతార్థవిత్ ॥ 28 ॥

మైత్రేయ ఉవాచ
మాతుః సపత్న్యా వాగ్బాణైర్హృది విధస్తు తాన్ స్మరన్ ।
నైచ్చన్ముక్తిపతేర్ముక్తిం తస్మాత్తాపముపేయివాన్ ॥ 29 ॥

ధ్రువ ఉవాచ
సమాధినా నైకభవేన యత్పదం
 విదుః సనందాదయ ఊర్ధ్వరేతసః ।
మాసైరహం షడ్భిరముష్య పాదయో -
 శ్చాయాముపేత్యాపగతః పృథజ్మతిః ॥ 30 ॥

అహో బత మమానాత్మ్యం మందభాగ్యస్య పశ్యత ।
భవచ్ఛిదః పాదమూలం గత్వాయాచే యదంతవత్ ॥ 31 ॥

మతిర్విదూషితా దేవైః పతద్భిరసహిష్ణుభిః |
యో నారదవచస్తథ్యం నాగ్రాహిషమసత్తమః || 32 ||

దైవీం మాయాముపాశ్రిత్య ప్రసుప్త ఇవ భిన్నదృక్ |
తవ్యే ద్వితీయేఽప్యసతి భ్రాతృభ్రాతృవ్యహృద్రుజా || 33 ||

మయైతత్ప్రార్థితం వ్యర్థం చికిత్సేవ గతాయుషి |
ప్రసాద్య జగదాత్మానం తపసా దుష్పుసాదనం |
భవచ్ఛిదమయాచేఽహం భవం భాగ్యవివర్జితః || 34 ||

స్వారాజ్యం యచ్ఛతో మౌఢ్యాన్మానో మే భిక్షితో బత |
ఈశ్వరాక్షీణపుణ్యేన ఫలీకారానివాధనః || 35 ||

మైత్రేయ ఉవాచ
న వై ముకుందస్య పదారవిందయో
రజోఽపస్తాత భవాదృశా జనాః |
వాంఛంతి తద్దాస్యమృతేఽర్థమాత్మనో
యదృచ్ఛయా లబ్ధమనః సమృద్ధయః || 36 ||

ఆకర్ణ్యాత్మజమాయాంతం సంపరేత్య యథాఽఽగతం |
రాజా న శ్రద్ధధే భద్రమభద్రస్య కుతో మమ || 37 ||

శ్రద్ధాయ వాక్యం దేవర్షేర్షవేగేన ధర్మితః |
వార్తాహర్తురతిప్రీతో హారం ప్రాదాన్మహాధనం || 38 ||

సదశ్వం రథమారుహ్య కార్తస్వరపరిష్కృతం |
బ్రాహ్మణైః కులవృద్ధైశ్చ పర్యస్తోఽమాత్యబంధుభిః || 39 ||

శంఖదుందుభినాదేన బ్రహ్మఘోషేణ వేణుభిః |
నిశ్చక్రామ పురాత్తూర్ణమాత్మజాభీక్షణోత్సుకః || 40 ||

సునీతిః సురుచిశ్చాస్య మహిష్యౌ రుక్మభూషితే |
ఆరుహ్య శిబికాం సార్థముత్తమేనాభిజగ్ముతుః || 41 ||

తం దృష్ట్వోపవనాభ్యాశ ఆయాంతం తరసా రథాత్ |
అవరుహ్య నృపస్తూర్ణమాసాద్య ప్రేమవిహ్వలః || 42 ||

పరిరేభేఽంగజం దోర్భ్యం దీర్ఘోత్కంఠమనాః శ్వసన్ |
విష్వక్సేనాంఘ్రిసంస్పర్శహతాశేషాఘబంధనం || 43 ||

అథాజిఘ్రున్ముహుర్మూర్ధ్ని శీతైర్నయనవారిభిః |
స్నాపయామాస తనయం జాతోద్ధామమనోరథః || 44 ||

అభివంద్య పితుః పాదావాశీర్భిశ్చాభిమంత్రితః |
ననామ మాతరౌ శీర్షా సత్కృతః సజ్జనాగ్రణీః || 45 ||

సురుచిస్తం సముత్థాప్య పాదావనతమర్భకం |
పరిష్వజ్యాహ జీవేతి బాష్పగద్గదయా గిరా || 46 ||

యస్య ప్రసన్నో భగవాన్ గుణైర్మైత్ర్యాదిభిర్వరిః |
తస్మై నమంతి భూతాని నిమ్నమాప ఇవ స్వయం || 47 ||

ఉత్తమశ్చ ధ్రువశ్చోభావనోన్యం ప్రేమవిహ్వలౌ |
అంగసంగాదుత్పులకావస్త్రాఘం ముహురూహతుః || 48 ||

సునీతిరస్య జననీ ప్రాణేభ్యోఽపి ప్రియం సుతం |
ఉపగుహ్య జహావాధిం తదంగస్పర్శనిర్వృతా || 49 ||

పయః స్తనాభ్యాం సుస్తావ నేత్రజైః సలిలైః శివైః |
తదాభిషిచ్యమానాభ్యాం వీర వీరసువో ముహుః || 50 ||

తాం శశంసుర్జనా రాజ్ఞీం దిష్ట్యా తే పుత్ర ఆర్తిహా |
ప్రతిలబ్ధశ్చిరం నష్టో రక్షితా మండలం భువః || 51 ||

అభ్యర్చితస్త్వయా నూనం భగవాన్ ప్రణతార్తిహా |
యదనుధ్యాయినో ధీరా మృత్యుం జిగ్యుః సుదుర్జయం || 52 ||

లాల్యమానం జనైరేవం ధ్రువం సభ్రాతరం నృపః |
ఆరోప్య కరిణీం హృష్టః స్తూయమానోఽవిశత్పురం || 53 ||

తత్ర తత్రోపసంక్లప్తైర్లసన్మకరతోరణైః |
సవృంధైః కదలీస్తంభైః పూగపోతైశ్చ తద్విధైః || 54 ||

చూతపల్లవవాసఃస్రజ్ముక్తాదామవిలంబిభిః |
ఉపస్కృతం ప్రతిద్వారమపాం కుంభైః సదీపకైః || 55 ||

ప్రాకారైర్గోపురాగారైః శాతకుంభపరిచ్ఛదైః |
సర్వతోఽలంకృతం శ్రీమద్విమానశిఖరద్యుభిః || 56 ||

మృష్టచత్వరరథ్యాట్టమార్గం చందనచర్చితం |
లాజాక్షతైః పుష్పఫలైస్తండులైర్బలిభిర్యుతం || 57 ||

ధ్రువాయ పథి దృష్టాయ తత్ర తత్ర పురస్త్రీయః |
సిద్ధార్థాక్షతదధ్యంబుదూర్వాపుష్పఫలాని చ || 58 ||

ఉపజహ్రుః ప్రయుంజానా వాత్సల్యాదాశిషః సతీః |
శృణ్వంస్తద్వల్గుగీతాని ప్రావిశద్భవనం పితుః || 59 ||

మహామణివ్రాతమయే స తస్మిన్ భవనోత్తమే |
లాలితో నితరాం పిత్రా న్యవసద్ధివి దేవవత్ || 60 ||

పయఃఫేననిభాః శయ్యా దాంతా రుక్మపరిచ్ఛదాః |
ఆసనాని మహార్హాణి యత్ర రౌక్మా ఉపస్కరాః || 61 ||

యత్ర స్ఫటికకుడ్యేషు మహామారకతేషు చ |
మణిప్రదీపా ఆభాంతి లలనారత్నసంయుతాః || 62 ||

ఉద్యానాని చ రమ్యాణి విచిత్రైరమరద్రుమైః |
కూజద్విహంగమిధునైర్గాయన్మత్తమధువ్రతైః || 63 ||

వాప్యో వైదూర్యసోపానాః పద్మోత్పలకుముద్వతీః |
హంసకారండవకులైర్జుష్టాశ్చక్రాహ్వసారసైః || 64 ||

ఉత్తానపాదో రాజర్షిః ప్రభావం తనయస్య తం |
శ్రుత్వా దృష్ట్వాద్భుతతమం ప్రపేదే విస్మయం పరం || 65 ||

వీక్ష్యోఽథవయసం తం చ ప్రకృతీనాం చ సమ్మతం |
అనురక్తప్రజం రాజా ధ్రువం చక్రే భువః పతిం || 66 ||

ఆత్మానం చ ప్రవయసమాకలయ్య విశాంపతిః |
వనం విరక్తః ప్రాతిష్ఠద్విమృశన్నాత్మనో గతిం || 67 ||

|| ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
చతుర్థస్కంధే ధ్రువరాజ్యాభిషేకవర్ణనం నామ నవమోఽధ్యాయః ||